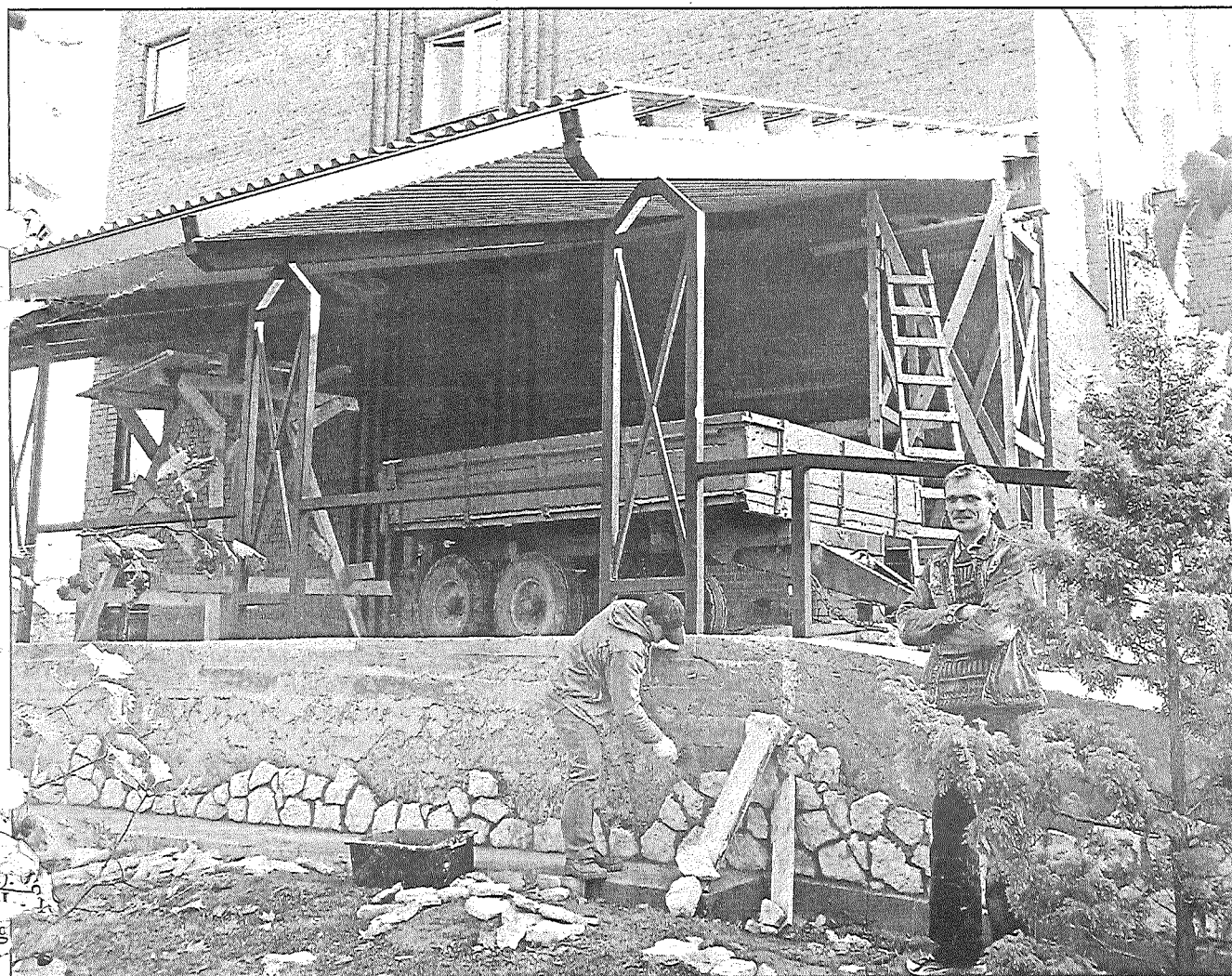

TV programma
17. – 23. oktobris

Preiļu slimnīcas «ātrajiem» būs jumts virs galvas

● Nojume pie Preiļu slimnīcas uzņemšanas nodaļas turpmāk pasargās medikus un pacientus no lietus un sniega, bet automātiskās durvis, kas būs vienas no pirmajām pilsētā, atvieglos iekļūšanu medicīnas iestādē.

Celtnieki solās pabeigt un jau 1. novembrī nodot Preiļu slimnīcas neatliekamās medicīniskās palīdzības un uzņemšanas nodaļas darbinieku rīcībā nojumi. Turpmāk «ātrajiem», atvedot pacientus uz slimnīcu, būs nodrošināti ērtāki apstākļi un aizsardzība pret sniegu un lietu.

Kā «Novadnieku» informēja SIA «Preiļu slimnīca» direktors Jānis Anspoks, nepieciešamība pēc šāda jumta virs galvas bijusi jau kopš slimnīcas korpusa nodošanas ekspluatācijā. Nav pieļaujami, ka smagi slimos pacientus, kuri atvesti medicīniskās palīdzības sniegšanai uz slimnīcu, no automašīnas līdz uzņemšanas nodaļai jāpārviesto zem nokrišņiem, kas Latvijas klimatiskajos apstākļos nav retums.

Preiļu slimnīcas sagatavoto projektu atbalstījis Veselības ministrija un tā īstenošanai piešķīrusi līdzekļus. Pašlaik top nojume, kas izmaksās aptuveni 15 tūkstošu latu. Tiks ierīkotas arī jaunas automātiskās atveramas durvis, to uzstādīšana būs visai dārga, ap pieci tūkstoši latu. Pēc nojumes un durvju uzstādī-

šanas remontdarbi turpināsies iekštelpās, jo projektā paredzēts pārkārtot arī uzņemšanas nodaļu.

Slimnīcas direktors ir apmierināts ar celtnieku — SIA «Alberts GS» no Riebiņu novada Siļukalna pagasta — darbu. Šī firma piedalījās izsludinātajā konkursā un tika atzīta par piemērotāko. Būvdarbu vadītājs Arnis Brolišs pastāstīja, ka Preiļu slimnīca uzņemšanai ir pirmais objekts Preiļos. Līdz šim celtnieki pārsvarā strādājuši Kurzemes reģionā, veikuši dažādus pasūtījumus. Vairāki no tiem bijuši saistīti ar baznīcu remontiem, kas ir visai sarežģīti un specifiski. Tā kā SIA speciālistiem ir uzkrāta laba pieredze, septembra vidū uzsāktā nojumes celtniecība rit bez aizķeršanās. Līdz šī mēneša beigām vēl ir jā-

● Lai uzbrauktuve pie slimnīcas būtu droša, ierīkotas metāla margas. Taču tiek domāts arī par to, lai uzbrauktuve izskatītos glīti, pašlaik celtnieki veic dekoratīvo apdari. Foto: A.Stepanovs

pierīko lietus notekudeņu atvades caurules, jāuzliek bruģis pie topošajām ieejas durvīm, kā arī jāsaģatavo

durvju ailes, jo automātiskās durvis atvedīs un uzstādīs firma «Sindeks» no Rīgas.

L.Kirillova

ZIŅAS

Valsts kontrole stingri sekos pašvaldību darbam

Latvijas pašvaldību izpilddirektori savā kārtējā sanāksmē tikās ar valsts kontrolieri Ingūnu Sudrabu un pašvaldību kontroles departamenta direktori Leldi Dimanti. Pašlaik Valsts kontrolē tiek veidota moderna un efektīva pārbaudes institūcija, tiek izstrādāti standarti revīziju veikšanai pašvaldībās, informē Preiļu rajona padomes izpilddirektore Aina Pastore.

Valsts kontroles likumā ir izdarītas izmaiņas, kas nosaka, ka turpmāk pašvaldībām atzinumi netiks izsniegti. Revidenti veiks finanšu pārbaudes, aicinās uz pārrunām pašvaldību pārstāvjus, lai izskaidrotu pārbaudes rezultātus dialoga veidā. Valsts kontrolē darbojas četri departamenti, tajā skaitā arī pašvaldību departaments, kam ir četri sektori, divi no kuriem pārbauda reģionālās pašvaldības. Turpmāk visas pašvaldības tiks informētas par pieļautajām kļūdām.

Atbilstoši likuma «Par pašvaldībām» nostādņēm stingri tiks pārbaudīta budžeta izpilde, cik lietderīgi pašvaldību iestāžu vadītāji un citas amatpersonas izmanto finanšu līdzekļus, kā pašvaldības rīkojas ar savu kustamo un nekustamo mantu. Ik gadus valstī tiks pārbaudītas vismaz 25 pašvaldības, īpaši tās, kuru budžeta apjomi ir lieli.

Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas speciālisti izpilddirektoru uzmanību pievērša saistošo noteikumu izstrādei. Līdz šī gada 1. septembrim visām pašvaldībām bija jāizstrādā savi nolikumi. Ministrijā iesniegti 450 nolikumi, no kuriem 220 saņēmuši vērtējumu, bet tikai septiņi no tiem apstiprināti. Pārējām pašvaldībām nolikumos vēl jāizdara labojumi.

Preiļu novada domē iecelts izpilddirektors

11. oktobrī notikušajā Preiļu novada domes sēdē pieņemts lēmums par jauna izpilddirektora iecelšanu. Šī amata pienākumus turpmāk izpildīs līdzšinējais domes deputāts un plānošanas un attīstības daļas vadītājs Vladimirs Ivanovs.

«Novadnieks» jau informēja, ka 30. augustā pēc savstarpējas vienošanās izpilddirektora vietu atstāja Pēteris Kotāns. V.Ivanova kandidatūru izpilddirektora amatam ieteica domes priekšsēdētājs Jānis Eglītis, atzīstot, ka kandidātam ir liela pieredze pašvaldību darbā. Deputātu balsojums bija vienprātīgs (V.Ivanovs balsošanā nepiedalījās).

Atbilstoši amata pienākumu aprakstam, turpmāk izpilddirektors V.Ivanovs veiks arī Preiļu novada administratīvās komisijas priekšsēdētāja uzdevumus. Viņš ir iecelts arī par preču un pakalpojumu iepirkumu komisijas priekšsēdētāju, kā arī darbosies kā būvdarbu iepirkumu komisijas loceklis.

Tagad V.Ivanovam būs jānoliec deputāta mandāts. Tā kā viņš domē bija ievēlēts no Latvijas Sociāldemokrātiskās Strādnieku partijas (LSDSP) saraksta, vietu domnieku pulkā būs jāieņem kādam citam no LSDSP saraksta. Iespējams, ka tie varētu būt vai nu Vladimirs Hari-tonovs vai Andrejs Zagorskis.

Viesojās Balvu rajona pašvaldību vadītāji

13. oktobrī, Līvānos viesojās Balvu rajona pašvaldību vadītāji.

Viesi iepazīs ar Līvānu novada apvienošanās pieredzi un pārvaldes sistēmu, uzzināja vairāk par uzsāktajiem un realizētajiem Līvānu novada domes projektiem. Balvnieši iepazīs ar Latgales mākslas un amatniecības centra darbību, kā arī ciemojās Līvānu stikla muzejā un SIA «Lettglas» stikla ražošanas uzņēmumā. Dienas otro daļu pašvaldību pirmās personas pavadīja Preiļu pusē.

Zosis izaugušas, gaida gardēžus

Ar četru pēc dažādām receptēm gatavotu zoss cepešu baudīšanu, ar sarunām par šo putnu audzēšanas īpatnībām un izdevīgumu, par jauniegūtajām zināšanām, par realizāciju Līvānu novada Turku pagastā noslēdzies Apvienoto Nāciju organizācijas palīdzības projekts. Tā dalībniekus uz noslēgumu un rezultātu apkopšanu aicināja projekta tehniskās grupas vadītāja Valda Pūcite. «Novadnieks» jau informēja (05.07.05.), ka pēc Jaunsilavu pamatskolas skolotājas Anastasijas Kaktinieces iniciatīvas un viņas sagatavotā projekta ietvaros Turku pagastā vairāki desmit ģimenes iesaistījās zosu audzēšanā. Kopumā tie iedzīvotāji, kas piedalījās projektā, bez maksas saņēma 700 zoslēnus, barību un materiālus iezogojumu ierīkošanai. Nu zosis ir izaugušas, nobarojušas, un noticis arī projekta noslēgums.

Kā «Novadnieku» informēja Anastasija Kaktiniece, projekts vērtējams kā ļoti izdevīgs, kas prasījis minimālu līdzekļu ieguldījumu. Sevišķi apmierināti bija tie audzētāji, kas pēdējā putnu nobarošanas periodā prata pašizaudzēto barību un zāli sabalansēt ar pirkto. Arī laika apstākļi bija labvēlīgi, zosīm šoruden zāles un pastaigu iespēju netrūka. No

piešķirtā zoslēnu skaita bojā aizgājuši tikai nedaudz vairāk par desmit, vairāki putni nozagti. Augot zosīm, pamazām pieaugusi arī cilvēku ticība, ka viss paliks pašiem, ka no audzētājiem netiks atprasīti ne materiāli, ne barība, nedz arī par to būs jāmaksā nauda. Tagad sākusies putnu realizā-

cija. Viena no projekta dalībniecēm nodibinājusi kontaktus ar kādu Rīgas restorānu, putnu pārdošanai tiek meklētas arī citas iespējas.

Tālākais atkarīgs no pašiem cilvēkiem, atzina Anastasija Kaktiniece, kurai par projekta ieguvumiem vēl jāsaņem oficiālas at-

skaites. Daudzi, kas zosis audzēja šogad, ir nolēmuši to darīt arī turpmāk, pavasarī pērkot jaunus zoslēnus, bet citi nav pieņēmuši galīgo lēmumu, tāpēc daļu no zosīm paturēšot pa ziemu olu dēšanai un perēšanai. Taču gandrīz visi projekta dalībnieki atzinuši, ka pats grūtākais esot dzīvības

atņemšana skaistajiem, gudrajiem putniem. Starp citu, par šo projektu interesi izrādījuši arī citu valstu žurnālisti, zosu audzētājus Turkos apciemoja norvēģu, dāņu un arī citu valstu preses pārstāvji.

Projekta noslēgums notika sabiedrisko aktivitāšu centrā, kas ierīkots Jaunsilavu pamatskolā.

Bet pati zosu projekta autore jau aizņemta ar citām idejām. Viņas «auklējums» ir arī Comenius projekts Socrate programmas ietvaros, kurā iesaistījies Jaunsilavas pamatskola. Darbs šajā jomā tiek turpināts, un ar Anastasijas Kaktinieces projekta starpniecību skolai šajā mācību gadā piešķirti 7000 eiro, kas ieguldāmi starpvalstu kultūras tālākai iepazīšanai. Par šo naudu skolai jāsaņem brošūra ar latviešu spēlēm, dziesmām, rotaļām, to notīm un tekstiem angļu valodā, ar attēliem.

Paredzēti arī braucieni uz projektā iesaistīto valsti – Itāliju un Vācijas skolām. Vēl par šiem līdzekļiem jāizgatavo trīs paņēmieni un meitene – leļļu latviešu tautas tērpos un jānosūta draugiem. Patlaban mācību iestāde no saviem Vācijas partneriem saņemusi īpaši gatavotu Comenius kalendāru 2006. gadam ar katram gadalaikam raksturīgākajiem vācu tautas svētkiem un tradīcijām.

L.Rancāne

SPECIĀLISTS IESAKA

Kā tikt pie labas piena govīm

Katrs zemnieks vēlas, lai viņa kūti būtu labas un pienīgas govīm. Tomēr jēdziens «pienīga govis» atkarīgs no saimniecības ekonomiskajām tendencēm. Dažs pirm-pienīti, kura dienā dod 15 litrus piena, uzskata par gana labu, cits, turpretī, saka – ja nevar izslaukt vismaz 25 litrus, tad nav ko ķēpāties. Par to, kā savā ganāmpulkā tikt pie labām piena govīm, stāsta lopkopības speciālists DZINTARS RANCĀNS.

Piena šķirņu iedalījums — nūja ar diviem galiem

Piena šķirnes tiek iedalītas divās lielās grupās: sarkanās, pie kurām pieder arī Latvijas brūnā, un melnraibās, no kurām vispopulārākās ir Holšteinas šķirnes piena devējas.

Speciālisti ir apkopējuši secinājumus par sarkano un melnraibo govju šķirņu labajām un sliktajām īpašībām. Piemēram, Holšteinas melnraibo govju labās īpašības ir liels izslaukums, labas tesmeņa īpašības, spēja apēst daudz tilpumainās barības, laba apetīte un barības izmantošana, mierīga. Tieši holšteiniem pieder visi piena izslaukumu rekordi. Sliktās īpašības – pienā zems olbaltumvielu un tauku saturs, sarežģījumi dzemdībās, nedzīvi dzimuši tēli, daudz kāju slimību.

Savukārt Zviedrijas sarkanraibās šķirnes govīm (šo ģenētisko materiālu plaši izmanto arī Baltijā) pie labajām īpašībām tiek pieskaitīts liels izslaukums, augsts olbaltumvielu saturs pienā, vieg-

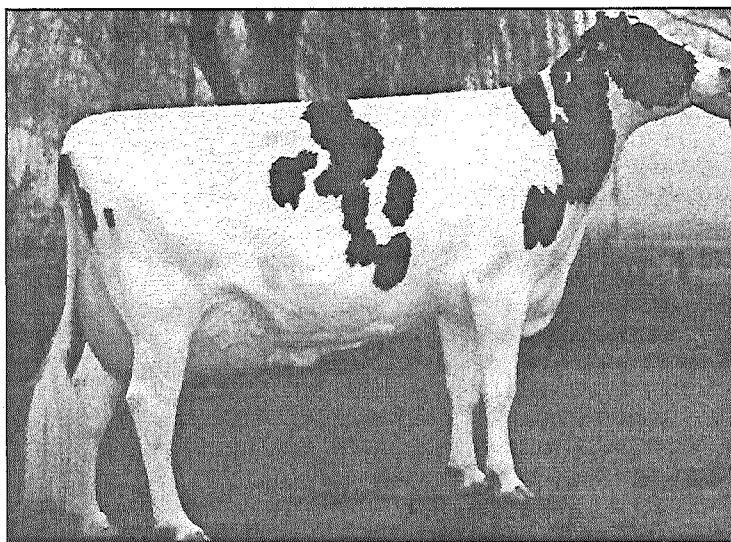
las dzemdības, labas tesmeņa īpašības, maz slimo ar mastītiem, ekonomiska barības izmantošana, stingri nagi un laba ilgmūžība. Kā sliktās īpašības tiek minēts, ka daļa dzīvnieku ir pamaza auguma, pašiem pupiņiem, daļai no dzīvniekiem nelīdzēni krusti un nelīdzēni nagu lenķis.

Katrs zemnieks, protams, vēlas augstāzīgas govīs ar augstu tauku saturu pienā, lai tās būtu veselā, spētu laist pasaulē tikpat vērtīgus pēcnācējus. Bet dzīvnieks nav automašīna, kuru var piemērot nepārtrauktam darbam jebkuros apstākļos. Dabas likumi ir strikti, ja vienā vietā kas ir pielikts par daudz, otrā vietā tiek atņemts. Galvenais, kas šādā gadījumā cieš, ir lopa atražošanas spējas: neizteikta meklēšanās, vairākkārtējas neauglīgas apsēklošanas. Bez tam menraibo šķirņu, kas tiek selekcionētas, domājot par pēc iespējas lielākiem izslaukumiem, dzīvniekiem ir liela dzīvmasa. Tas nozīmē, ka lopiņa kājām ir pārlielu liela slodze un nav retums dažādas kāju slimības.

Nepieciešami funkcionāli dzīvnieki

Kādu govju šķirni izvēlēties, ir paša īpašnieka brīva griba, jo viņš rīkojas ar savu naudas maku. Tomēr jāspriež un lēmums jāpieņem, vadoties no ekonomiskā izdevīguma. Selekcionāri, sevišķi Kanādā, cenšas izveidot funkcionālus dzīvniekus, kas ir gan ražīgi, gan izturīgi, ar labām apaugļošanās spējām.

Preiļu rajona lielāko ganāmpulku īpašnieki labi zina, cik daudz naudas jāiegulda jaunu fermu celtniecībā, aprīkojuma iegādē. Līdz ar to viņi ir pārliecinājušies,

● Holšteinas melnraibā govis — liela auguma, produktīva, domāta komerciāliem nolūkiem. Tēva 'New Ronald' sperma pieejama arī Latvijā.

ka nepieciešamas govīs, kas dod daudz kvalitatīva piena (pat līdz 10 tonnām), ir veselīgas un pelnošas.

Ar ko sēklot melnraibo gotiņu?

No vienas puses, atbilde uz šo jautājumu ir vienkārša – protams, ar melnraibā bulļa spermu. No otras puses, problēmas sagādā tas, ka augstāzīgo bulļu populācija ģenētiski kļūst «šaura». Pašlaik ir grūti apsēklot melnraibo govīs ar tādu vaislinieku, kurš tai nebūtu radniecībā. Ja, teiksim, ASV, Kanādā vai Vācijā izaudzēts izcils vaislinieks, viņa paša un dēlu bioproducti tiek izmantoti visur. Līdz ar to zemniekiem vajadzētu nopietnāk interesēties par savu dzīvnieku izcelšanu. Tā kā nav plānveidīgas vaislas bulļu rotācijas, pasaulē pastāv pat tāds termins kā «stihiskā tuvradniecība».

Jāsargājas no letālā gēna

Zemniekiem ir jāzina arī vēl kāda svarīga nianse. Savā laikā ļoti plaši izmantots tika augstāzīgs vaislas bulis *Carlin Ivanhoe Bell*. Taču izrādījās, ka viņš satur tā saukto letālo gēnu. Tēliņi pāranto vertebrālo malformāciju (BLAD) jeb leukocītu salīpšanas sindromu.

Jau minētais *Carlin Ivanhoe Bell* pašlaik ir ļoti daudzū vaislas bulļu ciltsrakstos. Ja gotiņu, kuras ciltsrakstos minēts šis dzīvnieks, apsēklo ar vaislas buli, kas nācis no tādas pašas līnijas, ir liela varbūtība, ka ¼ tēliņu nepiedzims, bet uzsūksies embrija stadijā, ½ daļa tēliņu piedzims, bet turpmāk būs letālā gēna nēsātāji. Un tikai ¼ tēliņu būs ģenētiski tīri.

Zemniekiem der iegaumēt, ka pirms sēklošanas ir jāizpēta, vai

ārņemju vaislas bulļiem ir veikta ģenētiskā pārbaude uz BLAD. Burti CV nozīmē, ka pārbaude ir veikta un bulis ir nevēlamā gēna nēsātājs, toties TV nozīmē, dzīvnieks ir ģenētiski tīrs. Diemžēl nākas secināt, ka daudzas no Preiļu rajona zemnieku gotiņām satur *Carlin Ivanhoe Bell* asinis.

Visas šīs lietas zemnieki pirms sēklošanas var noskaidrot pie saviem lopkopības pārraugiem.

Izvēle ir ļoti plaša

Melnraibo gotiņu apsēklošanai bulļu spermas izvēle ir ļoti plaša. Latvijā ir ieviests augstāzīgu bulļu bioproducts no ASV, Kanādas, Vācijas un Holandes, kas ir gan dārgāki, tomēr rezultāts nākotnē būs augstāzīgas melnraibās govīs. Viens no ieteicamajiem variantiem ir ASV izaudzēts bulis *Dillon*, brīvs no BLAD gēna. Savām meitām viņš paaugstina proteīna saturu pienā, tauku procentu, kā arī izslaukumus. Latgales Ciltslietu un mākslīgās apsēklošanas stacijā nesen ir ievesti vairāki melnraibie vaislas bulļi no Nīderlandes, Zviedrijas un Vācijas. Tie pieder dažādām augstāzīgām līnijām, iziet pirmatnējo pārbaudi uz meitu produktivitāti.

Īpaši derētu interesēties par bulļiem, kas ievesti no Zviedrijas, jo šī valsts ir brīva no vairākām bīstamām lipīgajām slimībām, piemēram, suklveida encefalopātijas.

REDAKCIJAS PIEBILDE. Šajā materiālā plašāka informācija ir sniegta par Holšteinas melnraibajām govīm. Nākamreiz – par sarkanajām, starp kurām vispopulārākā ir Latvijas brūnā.

Sagatavoja L.Kirilova

